

Izhaja trikrat na teden vsaki torek, četrtek in soboto.

Stane za celo leto za Ameriko (izven Chicago) \$7.00. Za Evropo \$3.50. Za Chicago \$3.50.

Ključ do napredka je edinstvo

Issued three times a week every Tuesday, Thursday and Saturday.

Subscription for United States (except Chicago) per year \$3.00, for Europe \$3.50. For City of Chicago \$3.50.

Ključ do zmage je edinstvo

LIST ZA SLOVENSKI NAROD + GESLO + ZA RESNICO IN PRAVICO

Sloga jači

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 11, 1910, AT POST OFFICE AT CHICAGO, ILL. UNDER THE ACT OF MARCH 3rd 1879.

Gesloga tlači

ŠTEV. (No.) 152.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 28. DECEMBRA — THURSDAY, DECEMBER, 28, 1922.

LETO (Vol.) VIII.

SOVIET VLADO ZA NEW YORK IN Z. D.

26. decembra so se zbrali v New Yorku zastopniki in plačanci Moskvskega židovstva iz New Yorka in deloma tudi od drugod na enodnevno konvencijo, pri kateri so se posvetovali, ali bi ne kazalo začeti v Ameriki s pripravi za sovjetsko vlado "proletarijata" (pravilno židovstva). Bila je konvencija takozvane Worker's Party, delavske stranke, kajti židje vedo, da bo samo delavstvo, katero bodo mogli toliko preslepiti, da bodo po njegovih ramah zlezli kvišku do nadvlade, kakor v Rusiji. — Baie so bili tam tudi slovenski Milwaukee Trotskijevi podporniki zastopniki, kakor tudi naši Lawndalski, katerim se je ta pot baie plačala z milijonskega fonda, katerega je dal slovenski rdeči nezavedni delavec za slovensko svobodo.

Ludwig Lore, urednik New York Volks Zeitung, nemški žid, je vodil zborovanje.

Zborovalci so vsi priznali, da se je zborovanje sklicalo na paravnostni ukaz Trotskijev iz Moskve, ki jim je dal tudi vsa navodila, kako naj začne s tem delovanjem. Ker je o tem zborovanju izvedelo tudi časnika, karstvo in je bilo preveč zastopano po svojih poročevalcih, se je sklenilo, navidezno, da bo sovjetski misli več škodovalo tukaj v Ameriki, kakor koristilo, ako bodo še nadalje sprejemali navodila iz Moskve. Za to naj se jih več ne sprejema. Premeteni žid je mislil, naj se sprejema toliko raie rusko zlatino in druge dragocenosti.

Tudi so se posvetovali, ali bi ne kazalo nanovo vzbuditi komunističko stranko, katero je vlada zatrla za časa vojske. Tudi tukaj si niso upali zborovalci dosti sklepati.

Žid Lore je slednjič ostro prijel skrivno sovjetsko vlado radi njenih uradnih okrožnic in cirkularjev, kjer vse preveč naravnost povedo, kaj hočejo, posebno, ker povedo, naravnost, da hočejo v Ameriki enako postopati, kakor na Ruskem, s klanjem nedolžnih žrtvi in s popolnim uničenjem naroda in dežele. Zato se je na njegov predlog sklenilo slednjič, da se bo v prihodnje: "več delalo in manj pisalo," kateri predlog je zlasti Chicaški delegat Nels Kiar podpisal. Ta se je zlasti pritoževal, da "mi smo bili že preveč po časopisu: To nas je uničilo. To je proti uničevalo naše delovanje. Vsak naš korak so "buržoaski" časniki na dolgo in široka priobčili in predno smo ga mogli izvršiti, je bil že uničen." Zato bodo v prihodnje previdnejši in vse delovanje bo skrito pred javnostjo.

Nasim slovenskim boljševikom, ki so bili tam, je plačal pot stric Trotskij.

VELIK KORAK NAPREJ.

Department za socialno delavnost katoličkov Združenih držav, ki je pododdelek National Catholic Welfare Councila v Washingtonu, bo v kratkem sklical veliko zborovanje vseh prominentnih katoliških in tudi nekatoliških delavskih zastopnikov organizacij na skupno posvetovanje, kaj bi se naj naredilo, da bi se delavstvo združilo na strogo delavskem programu in bi se o treslo svojih prijav v obliki "delavskih voditeljev," ki so sami sleparji in grafterji, katerim se gre pri vsem delavskem vprašanju samo za lastni žep in bi se res nekaj storilo, da bi primorali kapitaliste, da vpoštevajo delavske pravice zahteve in da se najde pot, po kateri bi se vsa sporna delavska vprašanja pravično rešila.

PAPEŽ IZDAL ENCIKLIKO.

Sveti Oče papež Pij XI. je izdal za božič prvo svoje pastirsko pismo, encikliko, ki je vzbudila po vsem svetu vsesplošno zanimanje.

V tem pismu sveti oče kaže vsemu svetu, kako vse, kar je dobrega na svetu propada, tako da vsa znamenja kažejo, da smo v dobi vsesplošnega propadanja in nazadovanja.

Naiprej našteva vsa posamezna zla, ki stiskajo svet in ga gledajo nesrečnega. Potem našteva vzroke teh zli. Glavni vzrok je pač pomankanje pravega pojmovanja naukov krščanstva, nauka ljubezni. Nato pa kot moder zdravnik človeškega rodu in najvišji učitelj na svetu z veliko bistroumnostjo podaja zdravila bolnemu človeškemu rodu, po katerem edino more ozdraveti.

Ker bomo o tem važnem pismu še večkrat spregovorili, omenjamo za danes samo, da h koncu naznana, da bo leto 1923, zopet sveto leto in da za to leto sklicuje vesolni cerkveni zbor vseh škofov in nadškofov sveta.

K sklepu pa opominja vse vernike, naj se obrnejo v goreči molitvi h Kralju miru za mir in sicer za pravi mir, ne za mir, kakoršnega so nam na papirju dali državniki, temveč pravi mir v sreči, mir med narodi, ko se bodo narodi zopet poznali med seboj kot bratje, ko bo zavladata na svetu prava krščanska enakopravnost in ljubezen.

NEMČIJA PRIHAJA Z NOVO ZVIJAČO.

Nemčija je presenetila svet s posebnim pozivom na vse vevlasti, v katerem prihaja s posebnimi navetmi, kako naj bi se zagotovil svetovni mir vsaj za prihodnjih 30 let. Besedilo tega "naveta" še ni znano širši javnosti. Vendar toliko se ve, da predlaga, naj bi se združile Nemčija, Anglija, Francija in Italija s posebno pogodbo, da bodo ohranile med seboj in v Evropi mir s tem, da bodo vzdržale meje vseh držav, kakoršne so danes. Ta navet je Nemčija po svojem predsedniku Cuno predložila tudi naši vladi v Washingtonu v potrdilo oziroma, predlaga, da naj bi bile Združene države nekaj posredovalec med temi vesilami, ki bi prinesle ta predlog vladam in jih požvale, da ga sprejmo.

V kolikor so poročevalci raznih časnikov mogli izvedeti, je Francija odločno proti temu navetu in ga ne sprejme in se o njem tudi ne mara posvetovati.

Francija ga smatra samo za premeten način, kako se hoče Nemčija ogniti, da ne bo treba plačati vojne odškodnine. Ko bi se države zvezale, da ne bodo za trideset let spremenile nobenih mej, bi se pa Nemčija uprla, da ne plača več odškodnine in Francija bi ne imela nobenega orožja več, s katerim bi mogla Nemčijo prisiliti, da plača.

GRŠKA IN CARIGRAJSKI PATRIARH.

Kakor znano ima grška cerkev svojega poglavarja, svojega patriarha še vedno v Carigradu. Sedaj turška vlada zahteva od grške, da naj odpokliče patriarha in naj ga ima doma v Grčiji. Zavezne vlade so odločile, da naj ostane patriarh v Carigradu in Grčija se sedaj sklicuje na to. Turčija pa pravi, da ji nič mar, kaj so preje Zavezniški sklenili. Sedaj so oni zmagovalci in Grčija premagana, sedaj Turčija lahko sama narekuje Grčiji kar hoče.

KRATKE NOVICE.

Glasom najnovejših poročil iz Lausanne so Turki dovolili grškemu patriarhu, da sme ostati v Carigradu pod pogojem, da se ne bo nikdar vtikal v politiko, ki se bo tikala direktno Turške narodne ali verske politike.

Zavezniška reparacijska komisija soglasa, da se podališa Nemčiji termin za predpisano odškodnino, ki bi morala biti plačana dne 15. januarja 1923.

Ameriški korespondent, ki je obiskal irskega republikanskega voditelja Emon de Valero v njegovem skrivališču izjavlja, da Valera ima še vedno trdno upanje, da irsko ljudstvo bo v kratkem spremenilo svoje nazore, po katerih je bilo zapeljano k pristajem Irske proste države. Tudi upa, da bo Irski narod pri prihodnjih volitvah glasoval odločno za republiko.

Nemčija je baie formalno vprašala vlado Zdr. Drž., da naj formira v Evropi slično četvorico, kakor je je v Pacifiku in da naj se na enaki podlagi zaimačji Evropejski mir. Ta pogodba naj bi se završila med Anglijo, Francijo, Italijo in Nemčijo, ter naj bi se imenovala "pact štirih velesil."

Prezident Harding se pripravlja, da uradno odgovori senatorju Borahu, ki agitira za svetovno ekonomsko konferenco. Kolikor se da Hardinga razumeti v tem ožiru, je on nasprotnega mišljenja.

V senatu sta včeraj nastopila senatorja La Follette in McCormick in odločno zahtevala od vlade, da takoj odpokliče vse Ameriške vojske iz Nemčije, ki so nastanjeni ob reki Reni.

V bližini Valencia na Španskem se je včeraj pripetila velika železniška nesreča, ko je skočil brzovlak iz tira. Osem potnikov je bilo na mestu ubitih in mnogo je ranjenih.

V Pittsburghu, Pa. je ustrelen od banditov Ross Dennis, bla gajniški uradnik Pittsburgh Coal Co. Napaden je bil od čete oboroženih banditov, ki so postrelili njegovo spremestveno stražo obstoječo iz treh mož in zatem njega. Banditi so odnesli 20 tisoč dolarjev v gotovini.

V Ottavi, Ill. je bil ubit te dni premogar John Brackett v premo gorovu, ki je last od Spring Valley Mining Co. Utrgala se je nad njim težka plast kamna, ki ga je na mestu ubila.

V Iowa City je požar uničil učni zavod, ki je bil last Alpha Tau Omega bratovščine. Škoda se ceni okoli 20 tisoč dolarjev.

Mesto San Francisco je poslalo te dni v Washington petico, katero je podpisalo skoro tri četrtine meščanov, da naj se dovoli mestu prodajati lahka piva in vina.

V Rapid City, S. B. je eksplodiral tamošnjemu posestniku W. G. Bieckelhaupt rezervar za olje. Poleg tega, da je sam ves opečen, mu je eksplozija razdejala skoro tudi polovico njegove hiše.

Blizu mesteca North English v Iowa se je ponesrečil Hartel Si-gourneev, uslužbenec tamošnje Ice Co. Padel je pod strojno žago, ko je žagal led na potoku. Žaga mu je prežagala lobanjo in ponesrečenec je par ur zatem umrl.

V St. Paul, Minn. so te dni ponoči vlomili banditje v tamošnjo Državno okrajno banko. Telefonistinja 10-letna Miss Haefner je bila obveščena o vplomu in je hitro prišla klicati na vse bližnje stanovalce, ki so prihitali na lice mesta in pregnali bandite.

V Waupun, Wis. je zgorela do tal tovarna za vozove in kočije. Škoda se ceni nad 100 tisoč dolarjev.

BIVŠI ŽUPAN DR. MCKOIN PRISTAŠ KLANOV ARETIRAN

Bastrop, La. 27. dec. — Governor države Louisiane Parker je včeraj izdal posebno sodniško zaporno povelje, da se bivšega župana mesta Mer Rouge dr. McKoin-a sodniško zasleduje in istega pritira nazaj v državo Louisiano, kjer bo dajal osebno pred poroto odgovor radi umorov, ki so se dogodili v Mer Rouge 21. avgusta 1922.

Par ur zatem je bila policija mesta Baltimore v Maryland obveščena o izdaniem povelju, in dr. McKoin je bil prijet in oddan posebnemu detektivu, ki ga je takoj odvedel na vlak za v Louisiano, kjer bo postavljen pred poroto vred s bivšim šerifom Burnett, ki je tudi sokrivce omenjenega umora.

Občinstvo v Mer Rouge je nekoliko razburjeno, to je oni del, ki simpatizira z Klani. Ker je sedanji vojaški poveljnik, ki ima v oskrbi javni red v Bastrop in Mer Rouge v skrbeh, da znajo nastati spopadi med vojaštvom in Klani je vsled tega naprosil goveverja Parkerja za nadaljine dve stotniče vojakov, ki bodo dospeli na lice mesta vsak čas.

Governor Parker vstraia na popolnoma nepristranskem stališču, da se mora kriminal, ki je bil izvršen od Klanov ostro kaznovati. Obenem hoče nastopiti proti Klanom z vso resnobo, ker Klani, kakor izjavlja Parker nočejo spoštovati prave ameriške svobode, ki je za vse enaka ne glede na versko ali politično prepričanje.

FRED LUNDIN ZNANI SOKRIVEC ŠOLSKEGA ŠKANDALA V CHICAGO ZOPET ZGINIL.

Chicago, Ill. 27. dec. — Znani sokrivce šolskega škandala v mestu Chicago Fred Lundin, ki je bil obdolžen, da je prejel večje svote denarja od šolskega odbora, ki je prejel nekake darove od zavarovalnice je zopet izginil. Za prvo zaslišanje je bilo oblastem "nemogoče" dobiti pred se Lundina, ki je baie pobegnil iz mesta Chicago v Rochester, Minn. Oblasti so ga počasi zasledovale in našle njegov sled. Pred par dnevi je baie zopet izginil in odšel nekam proti jugu, da se skriva v odtegne oblastem, ki ga zasledujejo.

Tako delajo lahko samo tisti kriminalci, ki jih ščitijo v ozadiju močje njegovega prepričanja, oziroma politični veljaki tiste stranke, h kateri tak-le kriminalce pripada. Pa govorimo včasih, da se bo pravica izkazala. Pri takih le ljudeh in pod takimi okoliščinami se ne more nikdar!

IZ JUGOSLAVIJE.

V Prepad je padel v nedeljo v Kamniških planinah jurist Josip Turk. Obležal je mrtev.

Primanikljaj mesta Maribora znaša za leto 1923 3 milijone, 978 tisoč, 905 dinarjev. Dohodki so proračunani na 3 milijone, 631 tisoč, 657 Din. 50 p., zdatki pa na 7 milijonov, 610 tisoč, 562 Din. 50 p.

Novi Wranglovci dohajajo. Spodli so jih Turki z Galipola ob Dardanelah. Sedaj jih bomo pri nas redili, naši ljudje bodo pa stradali.

Tatvine po kmetih se vedno bolj množe. To je znamenje, da naša varnostna služba ne deluje dobro kljub znatno pomnoženemu osebju. Vzrok tiči menda v tem, da so orožniki tako slabo plačani, da ne morejo vzdrževati rednih patrulj.

Bogoskrunstvo. V Somborju so jugofašisti napadli neko hišo, na kateri je bil grb s križem. Na križ so jugofašisti streljali in ga uničili. Oblasti bodo z jugofašisti primerno obračunale, če tega ne bo zažrtil Pribičević, kogar pristajši so jugofašisti.

Domačina v kot, tuica k mizi. "Sl. Gospodar" ve poročati, kako so trume slovenskih financiarjev morale v bogopozabljene kraje v Makedoniji in na albanski meji, ker je vlada polovico vseh Wranglovcev in prejšnje "pogranične trupe" (cvetka iz besednega zaklada SHS-jezikal!) vtaknila k finančni kontroli ter jih razdelila na mejo v naših krajih. In sicer so jih na posamezne postojanke poslali toliko, da ne vedo tu ne kam z njimi in ne kaj z njimi: kajti sami službe ne smejo vršiti, ampak bi morali biti v službi poleg vsakega Rusa po en naš mož: ta toraj naj straži Rusa, Rus pa — mejo! — In tem ljudem — po velikem delu nepismenim, vsehskozni pa nezmognim, da se s prebivalstvom dobro razumejo — daje država n. pr. lepše plače nega našim orožnikom, ki morajo tudi na te meje stražnike paziti ter iz ljubezni do bratov Wranglovcev smejo ob svoji službi v lastni državi — stradati ter hoditi v raztrgani obleki.

Preiskava proti broderskemu sindikatu. Po vesteh iz Belgrada namerava opozicija zahtevati strogo preiskavo proti broderskemu sindikatu, ker je le-ta baie uničil nad polovico rečnega brodovja, ki ga je sindikat dobil od države zastoni.

SAMI SEBI KORISTITE

Ako pošljete svoje božične pošiljke skozi Bančni Oddelek "Edinosti," ki Vam nudi za ta slučaj posebno nizke cene, ki jih je mogoče ponuditi odjemalcem. Denar dostavimo na najbližnjo pošto prejemnikov in sicer to izvrši "LJUDSKA PO SOJILNICA V LJUBLJANI" s katero imamo vrejene posebne zveze. Dostavljenje se vrši hitro in točno. Poskusite enkrat in prepričani smo, da boste zatem vedno pošiljali svoje pošiljke skozi naše podjetje. To pa zato, ker pri nas je hitra postrežba, točnost in najnižje kurzne cene, ki jih je mogoče dobiti na borzah.

VČERAJSNE CENE SO BILE:

Jugoslovanskim kronam:	Italijanskim liram:
500 — kron \$ 1.80	50 — Lir \$ 3.20
1,000 — kron \$ 3.35	100 — Lir \$ 5.85
5,000 — kron \$ 16.25	500 — Lir \$ 28.00
10,000 — kron \$ 31.50	1000 — Lir \$ 56.00

Pri večjih svotah, ki presegaajo svoto dvajset tisoč kron, ali dva tisoč lir damo še posebni popust.

Za pošiljke v dolarjih glejte oglas na drugem mestu v tem listu.

ŠIRITE LIST "EDINOST"!

EDINOST

GLASILO SLOVENSKEGA KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI.
Izhaja trikrat na teden.

Edinost Publishing Company.

1849 W. 22nd Street,

Chicago, Ill.

Telephone: Canal 0098.

ADVERTISING RATES ON APPLICATION.

Published Three Times a Week by
EDINOST PUBLISHING CO., 1849 West 22nd Street, Chicago, Illinois.Entered as second-class matter October 11, 1919, at the post office at Chicago, Ill.
under the Act of March 3, 1879.

Meja zasebne lasti in kapitalisti.

Kakor vsaka stvar na svetu ima že od narave svoje meje, pravtako jih ima tudi zasebna last. Vsaka stvar mora imeti svoje meje, kjer je zapisano do tukaj in ne naprej. Te meje podpira v najvišji meri pravičnost in njeno pravo, ki določa stvarnem njihove meje. Tako ima od narave in pravičnosti začetne svoje meje tudi zasebna last. Na podlagi pravičnosti samo opravičeni obdržavati za sebe samo to, kar nam po naravi in pravičnosti pripada. Če si osvajamo kaj drugega, kar nam ne pripada, pa bodisi to kar si osvajamo, ta ali ona stvarina, prekoračimo mejo pravičnosti in temu logično grešimo čez božjo in naravno postavo.

Žalibog, da teh mej zasebne lasti ne pozna dandanes že nihče več na svetu. Najmanj jih seveda poznajo bogatini, ki skušajo na račun trpinov delavcev čez noč obogateti. Na današnjem svetu ne da nobeden nič več na pravičnost, ki markira meje zasebne lasti. In odkod to? Pomanjkanje krščanstva v družbi je rodilo te sadove. V družbi ni ljubezni in s tem seveda logično izginja pravičnost do svojega bližnjega. Proti lakomnosti ne nastopa nihče tako odločno, kakor baš krščanstvo s svojimi zlatimi nauki, ko uči vse sloje enako, da se naj ljubijo med seboj in da naj bodo eden do drugega pravični. Krščanstvo je od svojega početka pa do danes svarilo bogatine pred lakomnostjo. Že davno, ko svet zatem še sto in stoletja ni vedel o nikaki organizaciji, ki bi se bavila s tem vprašanjem je sv. Jakob gromel nad bogatinom:

"Bogatini! Jokaite in tulite zavoljo nadlog, ki pridejo nad vas. Vaše bogastvo je strohnelo; vaša oblačila so snedli molji. Zarjavelo je vaše zlato in srebro in njuna rja bo pričala proti vam in požrla vaše meso kakor ogenj. Nabrali ste si zaklad jeze za poslednje dni. Glejte! plačilo, katero ste ukradli delavcem, ki so želi vaše polje, vpije in njihovo vpitje je prišlo do ušes Gospoda vojnih čet. Gostili ste se na zemlji in v nečistosti pasli svoja srca za klavni dan." (Jak. 1, 5.)

Proti neomejeni lasti in sebičnemu bogastvu so se vedno borili tudi cerkveni očeti, papeži in škofje. Nekatere besede sv. Očetov so pokrvali celo komunisti in socialisti in se iste razlagajo v prid svojih nauk. Iz tega toraj razvidimo, da krščanstvo je edino, ki se je že od pamtiveka sem bavilo za zboljšanje družabnih razmer v družbi. Je edino, ki uči vse sloje enako resnice in pravičnosti. Je edino, ki uči človeka ljubiti svojega bližnjega in istega spoštovati kot sočloveka z enako neumrjočo dušo.

Ako pa bogatini nočejo prilagoditi svojega lakomnega in sebičnega srca krščanskim naukom, ni to krivda krščanstva, ampak krivda izpranjenih človeških src, ki so svoje srce rajši prodali mamoni, pred katerim padajo na kolena in ga časte bolj kot nauke krščanstva in božjega Stvarnika, kateri jih je postavil na ta svet, da bi njemu služili in ga častili. "Gostijo se na zemlji in v nečistosti pasejo svoja srca za klavni dan!"

Na podlagi prave pravičnosti, je vsak človek na svetu opravičen zahtevati samo to, kar neobhodno potrebuje za svoje življenje. Vse kar si lasti več, česar ne potrebuje in ne pripada njemu, si prisvaja na škodo drugih slabijih. To kar on pograbi manjka neke druge, nekdo drugi trpi pomanjkanje. Torej s tem dela dotični, ki grabi več, kakor njemu pripada škodo svojemu bližnjemu. To je pa v pravem pomenu besede, umetna tatvina, katero pa krščanstvo obsoja in proklinja.

Tovarnar, ki najema delavce in iste prav nizko plačuje, da se komaj rinejo skozi življenje, sam pa s svojimi izdelki dela velik business in pri istih kuje mastne dobičke, ta dela krivično, ta krade ubogemu delavcu delo njegovih rok in si iz istega kuje sam osebn dobiček. To je krivično in pred pravičnim Bogom kaznjivo. Denar se revežem krade pa tudi na druge načine. Razni denarni zavodi, ki posojujejo revežem denar zahtevajo od njih visoko pretirane obresti. Te obresti mora delavec trdo zaslužiti, a posojevalec za obresti, ki jih prejme, ničesar ne dela jih faktično takorekoč prejme zastoj. Ta denar je prišel od reveža, kateremu je bil namenjen za življenje, a ga je moral dati za obresti. Tako toraj vidimo, kako se reveže odira in jih ovira, da ne morejo do istega napredka in niti do poštenega življenja, kakor njihovi soljudje bogatini. Nazadnje pride vprašanje, je-li kaka meja, za bogatine v tem oziru, ali pa jim je dovoljeno delati poljubno in zatirati uboge delavce. Odgovor na to je prav lahak. Ta meja je zapisana in potegnjena globoko v vsakem človeškem srcu od pravičnosti same. V srcu in v pošten človeški vesti je začetna že od narave. Poštenemu človeku, če bi delal kaj takega, da bi svojega delavca plačeval tako beraško, da bi ne mogel celo pošteno preživeti samega sebe in njegovo družino, bi pekla vest, njegova poštena notranja plat bi mu očitala, da to ni pravično ne pošteno, da krade svojemu bližnjemu to, kar po naravi in pravičnosti spada njemu. Tako pravim bi očitala vest vsakemu pravičnemu človeku, vsaj pravemu kristjantu.

Ker pa kapitalisti povečini taje posmrtno življenje, o katerem uči krščanstvo in sv. Cerkev, seveda, logično zametavajo tudi pravico do življenja svojega bližnjega. Njih srca so polna liberalnega duha, ki jim reševa, da človek je najvišji gospodar na zemlji in pri tem taje vsako višje nadnaravno bitje Stvarnika. Logično temu izvajajo svoja dejanja, reveže prezirajo, jih zatirajo, ker so sami lačni mamona za katerem drve v vsej svoji slepoti. Pri tem svojem pogonu za mamonom, pa pozabijo na pravičnost do svojega bližnjega, njih cilj je mamon, tega hočejo dobiti, kolikor največ mogoče, in če se jim kdo stavi na pot, drve preko njega z vsemi sredstvi, ki se jih zamorejo poslužiti pri tem pogonu.

Zato pa zastoj vsaka misel, da bo družbo ozdravil kdo drugi, kakor edino krščanstvo. Pravičnost prihaja samo iz nedolžnih, poštenih in pravcoljubnih src. Ta ne raste na vsaki njivi, kakor slak in plevel. Pogajnja svoje cvetove samo na gotovih vrtovih in ti morajo biti pripravljeni zato. Krščanstvo pa vzgaja edino taka srca, srca, ki se morajo najprvo navaditi ljubiti svojega bližnjega. Kadar se človek nauči ljubiti svojega bližnjega, tedaj se nauči istega tudi spoštovati, spoštovati se nauči njega kot sočloveka, in zatem spoštuje tudi njegove pravice do enakega življenja, kakor ga ima on sam. Zato lahko rečemo: Krščanstvo s Kristusovimi nauki, je edino, ki je v stanu človeka obdelati, da bo vpošteval svojega bližnjega, kot sočloveka z neumrjočo dušo, da bi pazil na pravičnost in meje zasebne lasti mej ljudmi!

IZ SLOVENSКИH NASELBIN.

Barberton, Ohio. — Martinček iz Barbertona: — Naš Martinček, ko vidi da je vse mirno zleze iz luknjice in začne skakati naokoli kot mlado tele. Pustili smo ga pri miru in nihče mu ni nič rekel v upanju, da se vendar enkrat umiri. Ker nima menda še popolnoma razvitega pogleda ali bolje možganov ne vzame nobene smeri. Tako se primeri da se zaleti zdaj v tega zdaj v onega. Kot vsako nadebudo mlado tele tako tudi on hrepeni po slavi oz. notorijeti oz. hoče potom dopisov v "Nesveti" obrniti pozornost nase. Da pa njegovi dopisi smrdijo po odpadkih se ni treba čuditi. Vzeti moramo v ožir dejstvo da Martinček biva le nekaj korakov od mestne "dumpe" in pa od kanala katerega voda je zelena in polna nesnage. Prav pogosto plavajo tam tudi mrtvi psi in mačke. In povrhu vsega tega stanjuje vse naokoli njega "Nigri" katerih ne drže posebno na snago. Najbolj značilno za našega Martinčka pa je da vedno vtika svoj rilček v stvari ki se njega prav nič ne tičejo, ga nič ne veljajo. Prav po naprednjaška napada tukajšnje naselbino tako, da človek ki čita njegove dopise in ne pozna resničnih razmer v naši naselbini, misli, da smo tukaj sami divjaki in da ko se njega ne bi bilo da nam drži tisto njegovo "luč" o kateri vedno povdaria, da bi postali v najkrajšem času Kanibali, oz. si on domišlja, da je le njegova zasluga, da se vzdržuje civilizacija med tukajšnimi rojaki. Celotako daleč gre, da napada posamezne družine in osebe in jih obklada z blatom. Napoti mu je posebno cerkev, katero delajo tukajšnji rojaki. Napoti mu je sploh vsaka ustanova bodisi te ali one vrste, pri kateri nima on svoj nos zraven.

Kot svobodomislec si seveda razlaga svobodo tako, da lahko svobodno napada najsibo karkoli. To je Martinčkova svoboda! Martinček pa se ne zadovolji samo z napadom. Pri vsaki priliki se trka na svoja prsa češ: Jaz svobodniak, jaz napredniak, jaz narodniak, jaz značajneš! Jaz poštenjak! Poglejmo prvo svobodo našega Martinčka od blizu. Ko so blagoslovljali vogelni kamen tuk. Slovenske cerkve bi se mu bilo kmalu zmešalo. Glas je šel po Barbertonu, da se je hotel iz jeze vsled tega obesiti. V svoji svobodomiselnosti je šel celo tako daleč, da je zavoljo tega se znesel nad svojo družino in jo izgnal iz hiše, da je moral iskati strehe pri sosedu. Seveda, Martinček ni bil vedno tak. Pred leti ko je zvonilo je kar na javnem prostoru pokleknil in molil. Ali ne sme se mu zameriti to. Vsi svobodomislec se namreč prištevajo živalim oz. da so iz njih izšli. Pri nekaterih živalih pa kakor veste se vid oz. mrena odstrani iz oči le gotovo dobo po rojstvu. Naš Martinček je bil gotovo rojen kot abnormalen in je omenjeno padlo iz oči še le čez leta. Tako se mu je tudi pamet izbistrila šele čez leta ko je naenkrat prišel do spoznanja, da je vera sam humbuk in da so duhovniki zelo komedijantje, kakor piše:

Martinček, Martinček
predragi možiček,
daj vendar si mir,
ne delaj kraval!

Ne vtiči ne rini
povsod tvoj nosiček
posebno še tja,
kjer nič ti ni mar!

Ne kriči, ne kliči,
da si napredniak,
ker vsi osli voliči
vedo, da's kravar!

Znanec Martinčka.

Pittsburgh, Pa. — V roke mi je prišla zopet ta "čedna" Prosveta iz Chicago. V nji sem zopet opazil "duhovite" produkte znanega Muleka, ki ga, kakor pravijo, prav večkrat in zelo rada luna trka.

Po Prosveti razstresa svojim pristajem svoje že gnile otrobe, ki mu jih je satan izročil, ker jih ni mogel drugje oddati, jih prinesel Muleku na Lawndale, ker satan dobro ve, da je Mulek njegov izvrsten "feldvebel," kakoršnega si satan želi. V lažeh, obrekovanju in drugem takem delovanju za satanizem, jih nima oče satan boljših zaveznikov, kakor jih je našel na Lawndale v Muleku. Zvonkotu, očka Zafkrniku in drugih. To je lepa Trojica, kaj ne?!

Toda klubtemu lahko butajo s svojimi buticami ob skalo sv. Cerkev in njeno vero, skalo bo ostala trdna, njihove butice pa se bodo ne-

kega dne zdrobile, kakor so se to že marsikateremu, ki je to poskušal, kakor poskušajo ti ljudje. Katoliška Cerkev je bila pred vami in bo tudi ostala za vami jačja kot kedaj, in tudi bo do konca sveta ostala zmagovita. Vi si lahko razbijete vaše puhle in prazne butice. Mogoče mislite, ker ste dobili na svojo stran en par duševnih revežev, ki so radi neizkušeni nasledili na vaše limanice, da ste dosegli bogveka! Pa tudi ti bodo vam obrnili svoje hrbte, ko bodo enkrat izpregledali, kako podlo jih vlečete za nos. V splošnem ne boste naredili katoliški veri mnogo škode, če odtrgate od nje suho perie, od katerega nima Cerkev nobene koristi s tem njej še samo koristite, ker očistite njeno delo, da lažje poganja iz sebe sveže vejevje.

Da pa ima Mulek prvi patent na častnarske race naj navedem samo to le, da je zadnjič zapisal v Prosveto, da je v Pennsilvaniji neki sodnik supil s pestjo v obraz obtoženca. Da se take reči ne dogajajo v Pennsilvanskim sodnih zna vsak, ki pozna sodišča po Pennsilvaniji.

Nadalje laže naprej še zmeraj, o krščanskem duhovniku v Iowa, da izvršuje rabelsko delo. Če bi bil to res krščanski duhovnik naj bi bilo, ker pa ni in ker hoče to natveziti vsaj v domišljajah na krščanske duhovnike je pa to hudobno in vredno obsodanosti. Novico opiše v takem duhu, da vsak ki čita misli, da je to katoliški duhovnik, dasi to ni res in je dotični duhovnik neke druge sekte, ki je ravno nasprotna katoliški veri.

Nadalje hoče nekaj zvrčati na Rev. Dr. Hugo Brena, radi njihovega odgovora clevelandskemu Času, kateri je pisal, da človek izhaja iz opice. Mulek se je seveda za svoje ga brata v Clevelandu postavil v bran — seveda razume se, da žlahta drži skupaj. Ampak, po tvojih čenčarijah, ki jih prodajš v listu, ki ga plačuje članstvo narodne jednote si podoben resnično divjemu opičjemu elementu, ker človek s takim srcem proti veri svojih očetov in mater in svojega naroda ne more in je ne mogoče, da bi prišel iz pristne slovenske krvi.

Vprašam pa članstvo narodne jednote, ali boste še v naprej gledali, da se bo ta poturica pasla ob koritu vaše jednote na rovaš vaših žuljev? Ali ni že sveti čas, da se tudi vi člani narodne jednote otrsate enkrat teh pijavk, ki hočejo vas na pameti in mišljenju popolnoma zastropiti? Ali ni to naravno sramota za vas vse?! Če ste močje oglasite se!

John Golobič.

Vrata upanja in nad se odpirajo na obe strani.

Bradley, Ill. — Naša naselbina se je spet pokazala tako, kakoršna je: dobra, edina, verna. Ni nas veliko, pa smo složni, ne samo v mišljenju, verskem in narodnostnem, ampak tudi v dejanju in javnem nastopu. Dr. Zamien, ki se je te dni mudil pri nas, je izjavil, da je naša naselbina najboljša, kar jih je še srečal na svojih potovanjih po Ameriki. Mi smo ponosni na to priznanje in le Bog daj, da vedno ostane pri tem! Ne živimo v razkošnem izobilju, pa nam tudi nič hudega ni. S poštenim delom si služimo svoj vsakdanji kruh, ki nam ga sladi globoka zadovoljnost družinskega življenja na trdni verski podlagi. Vsi trdno držimo k svoji fari in svoji veri: v tem je skrivnost vse sreče našega družinskega življenja! To si lahko opazil v petek večer pred Božičem: kot en mož je prihitela vsa naša naselbina k sv. spovedi, ko je došel med nas slovenski duhovnik Rev. Srečko Zamien. Drugo jutro smo tudi skupno pristopili k angelški mizi, pa tudi še na sveti dan. V soboto zvečer smo pa pohiteli korporativno k zanimivemu predavanju o čudnih razmerah v starem kraju med in po vojni. Nad dve uri nam je slikal predavatelj kar je sam preživel in izkusil od početka vojne pa do danes, in kar nismo se mogli ločiti od njega. Seve smo se tudi precej po svojih močeh odzvali njegovi prošnji za sirote Mladinskih domov. \$52.50 smo nabrali kar v dvorani sami! Mislim, da če bi se vsaka naselbina sorazmerno tako odzvala, kot smo se mi, bi akcija Mladinskih domov v stari domovini gotovo v polni meri posrečila in prinesla našemu narodu nepotrebni duševni in moralni preporod! Nam se naš dar prav nič ne pozna, doma pa toliko dobrega napravi. Bog daj č. g. Zamienu še prav mnogo uspeha med sorojaki, njegovim otrokom pa kar največ res velikodušnih dobrotnikov!

Poročevalec.

Chicago, Ill. — Božična kolekta letos je znašala prvi dan \$1.800.00. — Ker pride še vsakokrat pozneje naimani dve sto dolarjev, upamo, da bo letos dosegla prav blizu dva tisoč, ali morda še več. — Seveda bi bila lahko ravno še enkrat tako velika, ko bi dali še oni, ki niso nič dali, ali ko bi dali vsi primerno svojim zaslužkom. —

— Nekaj novega bo velika "Rokoborba" "Wrestling," ki se bo vršila dne 7. januarja v cerkveni dvorani v korist šole. Borbo prireda naš Orli. Nastopili bodo najznamenitejši "Borci" mesta Chicago: Thom Rowlewicz in Roberts, Victor Soldat in O'Brien, Chas Paterson in E. Santel. Rings sedeži so po \$1.00, druge vrste po 75c, in tretje vrste po 50c. — Vsi rojaki se vabijo k obilni udeležbi.

Poznam fanta ki je, prei svojo ljubico vedno klical "my dear angel." Sedaj ko se je oženil, pa izjavlja, da se je s ta rogatim poročil.

V a b i l o

na

DOMAČO IN PLESNO VESELICO

ki jo priredi

Slov. podp. dr. Sv. Mohorja

Na starega leta, dne 31. decembra 1922

V NOVI ŠOLSKI DVORANI SV. ŠTEFANA

Vožal 22. ceste in Lincoln ulica

Začetek točno ob 3. uri popoldne in bo trajalo cel večer do NOVEGA LETA 1923.

Vstopnica 35c.

Na tej prireditvi bodo poleg domače zabave in plesa še raznovrstne druge zabave. Šaljiva pošta in še par drugih stvari, katerih pa ne smemo izdati pred zabavo, bodo razveselile vsakogar do dna srca.

Za najboljšo postrežbo, za vsakovrstna okrepčila bo kar najboljšje preskrbljeno. Za prigrizek se bo serviralo pristne domače KRANJSKE KLOBASE!

Za vse tiste, ki jih pa pete srbe, smo pa najeli najboljšo godbo "FIVE MEN ORCHESTRA," ki bo igrali in pihali, da bodo plesalce veseli vetrovi kar po dvorani nosili.

Vse Slovence in Slovenke se najljubneje vabi na to našo prvo domačo in plesno zabavo!

DRUŽBENI ODBOR.

Na straži.

Naši rdeči bratci se mi zde podobni človeku, ki vse od ust do nosu pozabi, kar je malo prej pravil. Po desetkrat vam bo isto "storijo" ali šalo povedal, tako, da ni več drugega zanimivega oz. šaljivega na njej, kakor to, da je desetkrat pogreša in da se navzoči bolj njemu smeje, kakor šali. Pri vsem tem je pa on še prepričan, da je originalen. Prav taki pozabljivci morajo biti naši ta rdeči, če nimajo morda druge za take. Že vrabci po jardi in parkih znajo njih pesem, da niso proti veri, da je vera zasebna stvar, ki jo vsakemu puste, pri vsakem spoštovanju. Dasi je noben pameten človek več ne posluša, kakor vrabčje petje ne, vam jo zopet in zopet zapoje in sicer s tako korajžo in samozavestjo, kakor, da bi jo še nikoli ne bili dobili po svojem rdečem kljuni.

Ravno eno leto je minilo, odkar sem jim iz ust njih generalov dokazov, da na debelo lažejo, če trdijo, da niso proti veri. V zadnji št. Proletarca se je pa Zajček zopet skril za nekega svojega dopisnika — sam si je že prevečkrat ušesa osmodil, — da nam po njem znova zapoje staro socialistično himno: Vera je privatna reč, želodec glavna stvar, ki se poje po tisti znani: Liubezen je postranska reč, denar je glavna stvar. To je Canticum canticorum, visoka pesem rdečkarjev, ki jo zlasti okrog božiča radi zapoje. Mislim, da zato, ker jim njih baki, ki še niso tako rdeči kot kuhan mak, vsaj za božič še uhaajo v cerkev. To je njih generalom seveda prav tako malo všeč, kakor kokliji, ki je račice izvalila, kadar ji te v vodo uidejo. Da bi jih pa to ne grizlo v srcu, kakor dolenski cviček deževnega leta v želodcu, si s petjem te svoje visoke pesmi preganjanje črvice.

Menite li, da generali rdeče armade verjamejo, da socializem ni proti veri, da spoštuje osebno versko prepričanje? Kaj še! Tega ne verjamejo niti kaproli in fraitarji slovenskega rdečega polka. Pridušat se znajo ti seveda še bolj, kakor generali, ker v tem so doma. Komur je to najmočnejši dokaz za resnico, kakor je menda Proletarčevemu dopisniku Mr. Lukežu Butva, v Moon Run, Pa., tisti jim pač verjame. Kdor se pa ni popolnoma s pametjo skregal, kakor se je on, jim pri najboljši volji ne more. Danes bi morebiti tudi Mr. Butva drugače pisal, če je le omenjeno število "Proletarca" celo prebral. Saj mu je urednik v uvodniku vendar tako jasno povedal, da laže ali je pa neveden, če pravi, da socialisti niso proti veri. O največji skrivnosti naše svete vere, o skrivnosti sv. noči govori kot o pripovedki nekdanjih lahkovernih dni, kakor jih je našti tudi pri drugih narodih. Tako naš, kakor božiči drugih narodov, so mu plod razvoja. Kakor drugi bogovi, tako mu je tudi včlovečeni Bog, ki je sv. noč stopil na zemljo, tvorba strahu pred nepoznanimi naravnimi silami.

Mr. Lukež, tu ne gre za to, ali je Mati Božja res kedaj bila na Šmarni gori ali ne, tudi ne za to, če so angeli res prinesli sv. hišico čez morje na Trsat in jo zopet dalje v Loreto odnesli. To res niso dogme, verske resnice, dasi tudi ne stvari, o katerih bi mogel vsak omejen in udarjen rdečkar soditi. Ne, včloveče-

nie Besede božje je prva temeljna dogma, verska resnica naše sv. vere, z njo stoji in pade vse. In to dogmo tvoj šef istocasnno napada, ko se ti ustiš in pridušaš, da socializem ni proti veri. Ako kljub temu vstrajaš pri svoji trditvi, da socializem ni proti veri, potem si ravno pravi junak za Proletarca, ki v literarni produkciji igra vlogo tiste znanke bakse po kornjih in parkih z imenom —

Sicer je pa tvoj dopis sam, brez ozira, na pečat, ki mu ga je pritisnil urednik kvečjemu za tako bakso rubish can.

Čujte in strmite ljudje božji, kakke dokaze ima naš Lukež za to, da je vera privatna zadeva in da socializem ni proti veri.

1. Ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič, tako dokazuje naš Lukež, se je pred leti izrazil proti božjim potom. Ali je bil zato proti veri? Ne! Tako tudi socializem, ki je proti takemu vedeževanju in praznoverju, ni prot veri. Ti vbogi Anton Bonaventura Jeglič. Slabše delajo z njim, kakor s sv. slovanskima apostoloma Cirilom in Metodom. Ta dva morata biti za "marko" na cikotijah in škatljicah za "biks." Pa to je še vsaj nekaj. Ljubljanskega škofa so pa mej vojno razvpili za liheranta nadomestkov oženim možem na frontah. In ko je nedolgo tega rešil en letnik, da mu ni bilo treba odriniti v vojno službo, je Glas Naroda pisal, da radi večje produkcije novega človeškega vojnega materiala. No zdaj ga je pa naš Lukež vpregel celo v socialistični voz. O Lukež, Lukež, ti nisi zastoni iz Moon (luna) doma. Prav polna je morala takrat biti, ko si to pisal. Daj, daj, povej nam, prosim, kedaj in kje se je ljubljanski škof načelno izrazil proti božjim potom. On, ki sam tako rad pohiti na kako božjo pot s svojim ljudstvom in tam po cele noči spoveduje. Kedaj in kje se je on načelno izrazil proti božjim potom kot praznoverju, za to te vprašam. Kajti če je kje res kaj praznovernega opazil, je bila njegova dolžnost, kot poklicanega varuha prave vere, da proti temu nastopi. In on kot pravi apostolski škof, tega brez dvoma tudi ni opustil. Toda mej praznoverjem, ki je on obsoja in mej "praznoverjem", ki je obsoja socializem, je tako velik razloček, kakor mej Kristusom in vragom. Kaj pa je socialistom praznoverje? Vse kar tiče vero. Vera in praznoverje je njemu isto. Praznoverje mu je bivanje Boga. Praznoverje vse božje razodetje, vse dogme, vse verske resnice. Nobene ni ki bi je ne smešil, nobene, ki bi je ne bil že tati in blatil. Vse to je njemu le plod naravnega razvoja, vse le snežni možici, ki jih je človek v otroški dobi svojega kulturnega nazadnjaštva naredil, ki jih bo pa solnce znanosti, kakor hitro pride do popolne moči, stopilo. Da, da vse to je socialistom praznoverje, kar sem ti, dragi moj Lukež vsak dan pripravljen dokazati iz Proletarca in Prosve, ki tebi nadomestujeta sv. pismo. Zda mi pa ti navedi samo enega katoliškega škofa, ne rečem Jegliča, katerega vera je kakor gorenske skale, ki bi "praznoverje" v socialističnem smislu obsojal in preganjal. O moon moon, o luna luna, kako velik vpliv imaš ti na rdeče glave, munšajn, ki rodi delirij, je še nedolžen proti tebi! (Dalje sledi.)

TO IN ONO.

Turki in Grki so prišli do nekega soglasja, glede kristjanov, ki se nahajajo v Turčiji. Vsi kristjani se bodo izselili iz Turčije v Grčijo. Vsi Mahomedanci pa v Turčijo. V tem je prizadetih okoli 1 milijon kristjanov, ki bodo morali zapustiti svoja posestva. Sicer bodo obe vlade dajale tem prizadetim nekake odškodnine, ali vendar domačega ognjišča ne nadomesti denar.

* * *

V San Francisco so poizkusili prizanesljivost Strica Sama glede prohibicije. Neko posebno društvo anti-prohibicionistov je napravilo trdni sklep, da so zadnji petek pričeli prodajati na gotovih krajih kar javno opojne pijače. Komaj pa se je v neki dvorani pojavil eden izmed anti-prohibicionistov s steklenico žganja v žepu, že ga je prijel mož postave in odvedel v "špekhamro." Ostali pristaši so seveda na tihoma protestirali, da jih ni nihče čul. Da bi pa kar javno nastopili, jim pa manika še malo korajže, kakor razvidno iz njih nastopa.

* * *

Voine verižnike v Washingtonu že sodijo menda cele zadnje dve leti. Koliko jih sedi v ječah, ali koliko teh verižnikov je bilo kaznovanih za svoje grehe, ko so mej vojno skubili publiko in državo, pa ne pove nobeno poročilo. Menda se ni las skrivil še nobenemu izmed teh. Da bi vrana vrani oči sklijuvala so iako redki slučaj. Kaj takega se menda tudi v Washingtonu za enkrat še ne bo zgodilo. Za smejanje je le, ko se hoče publiko neprestano metati pesek v oči. Le bodimo brez skrbi, vojni verižniki ne bodo preostro kaznovani.

Reformiranje je koristno: samo križ je, ker reformatorji sami največkrat zavijejo na napačno pot.

Revolucija je včasih potreba tudi v družini, da se pride zopet na pravi tir sporazuma med možem in ženo.

"111" Cigarete

DOBRE

so! 10¢

Kupite cigarete, hrani denar.

J. KOSMACH.

1804 W. 22nd Str., Chicago, Ill.
Rojakom se priporočam pri nakupu raznih

BARV. VARNIŠEV, ŽELEZJA KLJUČAVNIC IN STEKLA.

Prevzamem barvanje hiš zunaj in znotraj, pokladam stenski papir. Najboljše delo, najnižje cene. Rojaki obrnite se vselej na svojega rojaka!

DEDNO OBREMENJEN.

Milčinski.

Hudo mi je, nerad obešam na veliki zvon, ali ne kaže prikrivati dejstva, katero mora prej ali slej itak na dan, pa bi takrat vsi vprek lajali vame, kje ti je bila briga o pravem času. Tak lajež odklanjam. Iaz se brigam! Toda brigajo naj se i drugi, stvar zadeva vse.

Da koj povem: gre za dejstvo, da ljubljani moj rodni sin Franek razodeva vznemirljiva znamenja pododovane duševne obremenitve. Ne morebiti zastran pravopisa, ki mi ga tu pa tam očita nenaklonjena konkurenca — pravopisa moj Franek še ne ogroža, ko šteje komaj pet let — ampak v drugem, žalibog dokaj resnejšem pogledu.

Prvi sumljivi pojav sem naletel pred tremi meseci.

Zahterkujem tisti svoj požirek mleka, deca za mizo se je ukvarjala enako, žena se je sukala še po spalnici.

Pravi Franek: "Atek!"
Iaz: "Kaj?"

Franek: "Ali ti nekaj povem?"
Iaz: "Povej!"

S tem uvodom običajno pričena Franek svoja razodetja. Fantek je še maihen, govorniške sposobnosti so mu še nerazvite, pa mu nemara služi izzvani ukaz: "Povej!" v zaželjeno moralčno oporo pri pripovedovanju.

Torej: "Atek!" — "Kaj?" — "Ali ti nekaj povem?" — "Povej!"
In nato Franek: "Pesem sem naredil."

Po pravici povem, tedaj niti od daleč nisem mislil na kaj napačnega. Pričakoval sem pač, da začujem v otroških krogih razširjena balado o tužnem grofu in njegovem edinem knofu in kako je po stopnicah stekel grof in izgubil tisti knof; ali pa ono nič manj priljubljeno: "Rosi kos ima rdeč nos, široka usta, vse pohrusta." Niti nisem njegove izjave, da jo je naredil, vzal za resno. Otroci imajo svojo lastno znanstveno terminologijo, ki jo je treba poznati in upoštevati. Tako moj najmlajši, Lev mu je ime in sicer po njegovem hipnem razpoloženju ali Lev rjoveč ali Lev krotki (pa mu pravijo tudi verižnik, ker platno prodaja brez obrtnega lista.) Lev n. pr. si opoldne kaj rad brez prošnje in vprašanja prisrva ono drobtino sladkorja, ki mi je namenjena v črno takozvano kavo. Ga vprašaš: "Kie si dobil sladkorček?" Pa točno odgovori: "Atek mi ga je posodil."

in ga že tare med robnimi zobčki. Posodil! Po naše štejemo uzmanje za tatvino, vsaj sedaj še. Zanj pa tatvina ni tatvina, ampak se imenuje posojilo. Tako tudi izjave, da je pesem "naredil", namreč Franek, nisem tolmačil baš strogo dobesedno.

"Na dan s pesmijo," sem dejal, "ki si jo naredil!"

"Me ie sram," je rekel.

Se nisem slutil nič hudega. Vendar nisem izpustil nadeže se mi ugodne prilike in sem jo porabil za pouk, — deci je treba obilo pouka, da jo vzgojiš, pouka vsak čas, v vsaki obliki in vsaki smeri.

"Vidiš, moj dragec," sem dejal, "to ie lepo in me veseli, da te je sram. Kajti so drugi, ki naredijo pesem, pa jih ni sram nesnage. Takim ne izostane kazni. Kovar pa je sram, ta se kesa, ta se poboljša. Skesano

(Dalje na 4. strani.)

ZASTAVE

bandera, regalije in zlate znake za slovenska društva izdeluje najbolje in najceneje

EMIL BACHMAN,
2107 So. Hamlin avenue,
Chicago, Ill.

DR. J. V. ŽUPNIK

ZOBOZDRAVNIK

6131 St. Clair Avenue in Corner E. 62nd St., nad Slovensko Banko.

Uhod je na 62nd Street.

Cleveland, Ohio.
Izvršujem zobozdravniški poklic že nad 7. let v tej okolici. Moje delo je zanesljivo.

ROJAKOM SLOVENCEM IN BRATOM HRVATOM

naznanjam, da sem otvoril svojo lastno gostilno mehkih pijač. Vsem, jamčim, da bodo pri meni dobili vedno dobro postrežbo in najboljšo vsakovrstne pijače. Za obilen obisk se vsem najtopleje priporočam! Rojaki ne pozabite na geslo: **SVOJI K SVOJIM!**

I. M. IVANŠEK,

Soft Drink Parlor.
1801 W. 21st. Place Chicago, Ill.

SUKNJE

Najboljše v
Chicago
\$20 do \$50

Naše letošnje suknje imajo čudovito vrednost. So krasno izdelane, fino podložene z podvlako, v vseh barvah.

SUKNJE Z KOSMATIMI OV RATNIKI, S PASOVI IN NA Z NAPOL. PASOVI, KAKOR TUDI BREZ PASOV z in brez žametovih ovratnikov. Izdelane po najnovejši modi v vseh poljubnih velikostih na izbero.

OBLEKE Z DVOJNIMI HLAČAMI

Posebna vrednost v oblekah za može in mladeniče "single and double breasted" obleke z dvojnimi hlačami iz najboljšega volnenega blaga po posebnih cenah po:

\$22.50 do \$50.00

Naša prodajalna je odprta ob večerih vsak torek, četrtek in soboto.

Naša prodajalna je odprta vsako nedeljo dopoldne.

Jelinek & Meyer

1800 to 1808 BLUE ISLAND AVE. Corner 18th Street
Chicago, Ill

AKO SE BOSTE SPOMNILI,

da Vaši sorodniki in znanci v daljni stari domovini obračajo te dni svoje žalostne oči k Vam — strici in prijatelji v Ameriki — proseč Vas pomoči, ne pozabite jim poslati denarnega daru, s katerim jim boste osladili te praznike. Ako pa mislite poslati kaj denarja v prihodnjih tednih, je sedaj napravljen najbližji čas, zakaj pozneje bodo vse pošte, kakor po navadi pred prazniki, preobložene s pošiljatkami.

Pripravljeni del Vašega daru si pa najbolj zagotovite, ako pošiljatev odpošljete po priznani najbolj varni

KASPAR STATE BANK

KAPITAL IN DOBIČEK
\$1,250,000.00

1900 Blue Island Avenue
CHICAGO, ILLINOIS.

PREMOŽENJE, \$13, 000,000.00.

JUGOSLOVANSKA BANČNA TRDNJAV A V AMERIKI.

ZADNJA PRAVDA.

ROMAN

Spisal češki J. S. Baar.
Poslovenil Vojteh Hybašek.

"Ne bom prišla, drago moje dekle, nikoli več ne pridem k vam; moram niti v Klenči ne več; slaba sem kot muha; iz cerkve bom lezla naravnost domov. Če bom umrla, ti bom volila svoje praznično krilo. Hčer nimam in fantje tega ne rabijo, ti pa imaš dosti deklet." To je zadnji poizkus za spravo med razdraženima, sovraženima bratoma. Ni se posrečil in sorodstvo se jima je odpovedalo. "Komur ni svetovati, temu ni pomagati — nikar nam ne govorite o njih," so odpravljali drugi Porazili donašalce poročil, kako oba brata ležeta v dolgove, kako si Martin izposoduje v mestu pri Silbersteinu na mešice, kako ima Adam že vknjižen dolg na posestvu, ki je je bil dobil čisto; dolg, ki ga ne bo izbrisal tako lahko. Še bolj kot lastni so se odtegovali Porazilovim tuji ljudje. Postala sta neljuba gosta na preji in drugih takih sestankih. Celo znanci so se jih ogibali in sedli v stran, ker sta takoj začejala o svojih preprih in pravadah.

"O drugem ne znata govoriti; človeka zapleteta v pogovor, prikriša samo z glavo in že imaš poziv k sodnji; za pričo te kličejo in ti nisi pri vsem tem ničesar mislil," so se pogovarjali in svarili sosedje in jima šli na sto korakov s pota. Adam in Martin si nista mogla pomagati. Naravno, da so jima prekipevala usta tega, česar je bila duša polna. Poprej sta se smejala, šalila, brala knjige; v župnišče sta hodila ponje h kaplanu; vse to je minilo... Vsa okna, skozi katera pada luč v duše naših ljudi, — stik z ljudmi, pogovor, petje, zabava, knjiga, molitev, cerkev, — vsa ta okna so bila žalobno zastirana, s pravdami zamašena. Tema je bila v dušah bratov. Kakor so se ljudje odvrnili od njih, tako sta tudi onadva odpadla od tihih, miroljubnih ljudi: kakor okužena ali gobava sta se jih izogibala in iskala le sorodne družbe.

Kot "pravdarja" ju je označilo javno mnenje in bilo je, kakor, da so jima vžgali s to besedo znamenje na čelo. Hodila sta molče, mračna, nikomur nista pogledala v oči, hujšala sta, da ju je bila sama kost in koža; obraza sta jima bila postala lokava, prekanjena. V glavi, katero sta vedno povešala k tlom, so se podile le misli in skrbi, kje dobiti denar za ekurz, s čim plačati sodnijske stroške in račune advokatu, kako napraviti priziv, kdaj se peljati v Plzenj k okrožnemu sodišču, katerega slovečega zagovornika pridobiti zase...

Postala sta polagoma vaška advokata, bolj vešča postav in sodnijskega kot njiv in gospodarstva. Otepala sta okrog sebe z besedami in izrazi, ki jih poprej nikdar niso čuli v okraju. Mirni in tihi ljudje so se sicer odvracali od njiju, a zato so ju iskali in od daleč prihajali k njima na posete tisti, ki so hoteli v eni ali drugi zadevi klicati na pomoč roko pravice.

Tu sta takoj oživila oba: Adam in Martin sta se zavedala v svojem življu, oči so se jima zalesketale, usta se radostno nasmešnila; z nenavadnim zanimanjem sta poslušala, za kaj gre, to in ono sta izpraševala in takoj sta že sama od sebe, neprosena, svetovala, kako je treba prijeti reč, kaj je treba poudariti, kaj zamolčati, koga je gnati do prisege. Sama sta se drage volje ponujala, da spremita sosedu v mesto, priporočala sta odvetnike: "Ta je tič, ta te bo izrezal," sta govorila o enem, in zopet: "Ta je bedak, ta vse izgubi," o drugem, po tem, če je bil njima pravdo dobil ali izgubil. Kakor pajek svoj plen, tako sta ovijala s svojimi navsveti in besedami kakor s pajčevino vse, ki so se zatekli k njima in prosili sveta. Z zanimanjem sta zasledovala tudi tuje pravde; pri srečavanju sta izpraševala "kako stoji" ali "kakšen je bil konec" in takoj sta zopet ščuvala dalje: "Poslušaj, tega nikar ne trpi! Če bi se to zgodilo meni, za pet dni ga posadim na hladno in vsi svetniki v nebesih mu ne bodo pomagali."

"Seveda, trmoglavca trmasta," je tožil nad obema bratoma sodnik v Domažlicah, ko so mu letele na pisalnik tožbe, pritožbe in ovadbe. Klenči je postal glasovit radi svojih sporov. Kriva sta bila temu Martin in Adam. "Za ta dva bi morali ustanoviti v Klenči okrajno sodišče," so se smejali že po vsem hodskega kraja. Na semnjih in preji, pri porokah in

krstih in v nedeljo pred opraviлом — so si ljudje pripovedovali o pravdarskih bratih; "nos bosta zapravdala med očmi, srajco slekla s telesa za pravdo, taka sta," so navadno končali pomenek. Ni rastla samo sramota, rastla je tudi slava Adamova in Martinova. S svojim pravdanjem sta postala slavna, s prstom so si ju kazali ljudje in vsak si je želel poznati ju vsaj po obrazu. Gotovo je bilo, da bosta nesmrtna v širnem kraju, da jih Hodske ne bo pozabilo, kakor ne pozabi Lomikarja, Kozine, ruskega carja in njegove vojske, Francozov in Roblove Mance, ki je rešila cel regiment — in še drugih junakov (velikih in malih), v dobrem in slabem. Čez nekaj časa bodo gotovo pripovedovali; morda že pripovedujejo na preji stari mladim, stariši otrokom verno povest, čisto resnično, o dveh trmoglavih bratih Porazilih iz Klenči...

Toda tisto leto je težila še druga skrb Hodske, zlasti njegove zgoranje vasi. Poletje je bilo, kakoršno mora biti; suho: jesen pa ni prinesla navadnega deževja. "Spomladi zamaži — v jeseni zapraši," so se tolažili kmetje z znanim kmetjskim rekom, ko so sejali ozimino kakor v pepel in ne v prst. Žito ni vzklilo, ni pognalo, zato pa je prišla v celih rojih množina poljskih miši kakor egiptovska šiba in vsak boj z njimi je bil brezuspešen. Kmetje niso nič več pobijali podlasic in skovirjev, ampak gledali so z licem, polnim skrbi, na mišje luknje v jarkih in mejah: dolgi večnati rovi so prepletali njive, kakor da je ril krt. "Naj le zima pride, bo miši konec," so se tolažili gospodarji, "v luknjah se jim nabere voda, pritisnil bo mráz, voda zmrzne in po miših bo."

Toda minil je Vernih duš dan in v Klenči so že obhajali Martinov semenj in "žegnanje" in deževati le ni hotelo.

To bi bilo napak, ako bi padel sneg na suhi mráz. Potem bi bile miši na gorkem kakor pod odejo in potem bi se šele množile.

A gorje, tudi sneg ni padel. Od Papirnice je bril sever, oster ko nož, pa vedno suh. Ni bilo človeka, ki bi se spominjal takega suhega mraza, kakor tisto leto. Gospodarji so kleli in hodili po revirjih, kjer je zastajal les, žage so stale, trgovci pa zabavljali čez gozdni urad. Toda kdo bi spravljajl drva, če ni bilo snega! Z živino si nihče ni upal na strme hribe, kjer ni bilo cest, le po snegu in s sanmi bi šlo. Tudi drvarji so se veselili zime in računali na gotov zaslužek. Vozili so kratka in dolga drva do ceste ih graščinske vprege so jih potem odvažale, kamor je bilo treba.

Tisto zimo pa nič. Minil je Božič. Sani še vedno počivajo v kolnicah in skednjih in sankarji gledajo nestrpno pri peči in čakajo na sneg kakor na božje usmiljenje.

"Moj Bog, kaj bo iz tega?"

In v tem nova nadloga. Mlini stoje. Pri Blahovih, Šimanovih, da niti v Spodnjem mlinu ne meljejo. Ni vode. V potoku je teče, da bi jo z nogo lahko ustavil: mráz poje vodo, ledeni jo. Žita ni moči mleti, polmerniki, merniki žita v progastih grobih vrečah se kopičijo pri mlinarjih, otroci in odrasli letajo izpraševati: "Ali ste nam že zmleli? Kruha nam je zmanjkalo, naša mama bi rada jutri pekla." Toda kolesa se ne vrte, mlini ne ropotajo. Gospodarji vozijo žito v Dolgi, da, celo v Rdeči mlin in cele tedne traja, preden jim zmlejejo.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

se torej izpovej svoje pesmi, moj sin, neskončna je božja milost."

No pa jo je povedal, počasi in razločno ter izrazilo naglašujoč ritem:

"Kadar te muhe pikaio,
Zamahni z roko, zbežale bodo!"

Zaprlo mi je sapo. To ni bil tužni grof s knofom, ni bil rosi kos, to je bil izviren čin!

Zgrabilo me je pri srcu, zabolelo me je, da sem skoro zaječal. Toda me je potrló le za hip.

Stoji mladi grešnik pred mano, z odprtimi ustni, s takim zaupanjem upira vame svoje velike črne oči — vidim, da ni sence zlega namena v njegoví duši: nak! ni odgovoren za svoje dejanje, nedolžen je.

Dejal sem: "Deca, hojal! Poglejte nebo: kakor neizmeren šator iz modre svile, brez sence in madeža, brez gube razpet in na modri svili solnce, zlat cekin! Deca, ako vreme ostane, popoldne jo mahnejo v log in gai."

Ni se mi posrečil moj naklep, da na drugo polje obrnem pozornost od nesrečne pesmi.

Že je lanvdi, naš starejši, ponavljal in so se mu oči svetile od navdušenja:

"Kadar te muhe pikaio,
Zamahni z roko, zbežale bodo."

"Dobro je," se je glasila njegova sodbá.

Mlajši bratec Lev ni bil povse kos položaju, sukal je žlico v ustih in čakal, kako se stvar nadalje razvije.

Naistarsiša, Breda, pa je hitela oznanjati v kuhinjo: "Franek je naredil pesem:

Kadar te muhe pikaio,
Zamahni z roko, zbežale bodo."

Vzel sem klobuk in šel. Računal sem, čim manj govorimo o stvari, prej se bo pozabila; tolažil sem se, da gre le za izjemen, brezpomemben slučaj.

Res, sledili so dnevi, potekali tedni brez slehernih znakov recidive in že sem bil skoraj pozabil na dogodek.

Pa berem neki večer uvodno modrost naročenega svojega dnevnika, otroci se sučejo po sobi, vajen sem njih čebljanja, da jih niti ne slišim in bi me motilo, če bi bili tihi, žena pa je podplietala nogavice, kakor jih podpleta že osem let, pa se mi zdi, da je še daleč od konca.

Sklepe me jenvid, naš starejši: "Atek, Franek dela pesmi."

Iaz pokonci. "Franek, kie si?"

Pokažejo mi ga. V temnem kotu je čepelo, sirotče, skliučeno pod malo stensko mizico, tako približno, kakor da bi ga krčilo po črevesih in tako dalje. In že se mi je prijazno oglasil in mi razodel: "Kar semkaile v temo grem, zamižim, pa je pesem narejena."

Prilezel je izpod mize, kakor muren iz luknje in je povedal:

Šivilja je lepa,
Vsak se rad za njo potepa.
Sraičke je sešila,
Hlačke namočila."

Sledilo je seveda splošno odobravanje s strani mladega poslušalstva, enako tudi s strani kuhinje, ki je bila odprta duri in je poslušala. Franek pa je bil čudno razburjen, ni sem bil vajen takega, gorela so mu lica in je bil pripravljen, da se kar koi zopet vrne v svoj pesniški blog.

Ujel sem ga za roko in si ga posadil na koleno.

Imam ga rad, temnolasega in črnookega svojega fantiča, dobrasrčno je dete, nepokvarjeno. Še nedavno me je izpraševal, ali velkonočni zajček leže samo piruhe ali leže tudi sladkorčke in igračke, ki jih pri naša. Da se je lotil šivilje in sraičk in se lotil hlačk, a vsega tega celo v verzih, nisem mogel, nisem smel pisati na rovaš zavestne mu moralne izprijenosti. Odkod neki, ko pazim na deco, kakor na punčico v očesu!

Malo vroč se mi je zdel. No, žena je trdila, da so njegove vegetativne funkcije v redu. Pol kozarca slatine smo mu vendar dali. Potem sem zamotil deco z zemljevodom, vsak je dobil zobotrebek v roke, pa smo se drsali po železnicah k teti, k stricu, med zelene Stajerce, med bele Hrvate — ta zabava jim je najljubša, ob njej pozabijo na vse drugo.

Pomirili so se in šli spat.

Še se nisem maral odreči upanju, da se vznemirljivi pojavi poizgube brez zlih posledic. Saj se pri otrokih neverjetno hitro menjavajo razpoloženja.

Toda un se mi ni obnesel. Bilo je nekega jutra, še me je zibal v mehkem naročju lahek polusen, kar se mi nekaj drobnega povzame kakor mačka na posteljo in mi zleze pod odejo.

(Dalje sledi.)

GOSPODINJA

PREMIŠLJUJE TRIKRAT NA DAN.

Premišljuje: kaj bo pripravila za zajutrek, za kosilo in večerjo. Najbolj jo pa teži to, kje si bo kupila potrebne stvari za jedila. Odgovor na to je ta: V vaši sredini je "Slovenska mesnica!"

MATH. KREMESEC

SLOVENSKI MESAR

1912 West 22nd Street

Phone: Canal 6319.

Chicago, Ill.

Pri njemu se dobi vedno najboljše vsak dan sveže meso, suho po domačem načinu prekajeno meso in prave domače "Kranjske klobase", doma narejene po slov. receptu. Gospodinje zapomnite si to!

POZOR IGRALCI HARMONIK

Izdelujem slovenske, nemške in kromatične harmonike, enako kakor si kdo želi. Popravljam vsakovrstne harmonike, delo garantiram, cene so zmerne. Pišite po naš cenik. Se priporočam rojakom širom Amerike za naročila. S spoštovanjem

ANTON MERVAR,
6921 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR! NOVA GOSTILNA POZOR!

Centenemu slovenskemu in hrvatskemu občinstvu naznanjam, da sem prišel gostilniško obrt. Vsem Slovencem in Hrvatom se najtopleje priporočam za obilni poset. Pri meni bodo na razpolago vedno najfinejše smodke, cigarete in tobak. Poleg izbornih mehkih pijač itd. bo pri meni tudi vedno na razpolago fini prigrizek za cenjene goste.

LOUIS MAJCEN

Slovenski gostilničar

436 West 29th Street,

Chicago, Ill.

Dolžnost Slovencev v Chicagi

je, da dajo svoje perilo oprati v SLOVENSKO PRALNICO "LAUNDRIJO." Ne podpirajte več tujcev, ko imate v svoji sredi svojega lastnega rojaka, ki vodi to obrt. Kadar imate pripravljeno svoje perilo, pokličite na telefon, da pride na Vaš dom voz Slovenske pralnice. Mi peremo oblačila in vse, kar je za prati. Čistimo obleke "Dry cleaning," čistimo karpete, zavese in sploh vse, kar se da čistiti. Kadar imate kaj za prati, čistiti, ne pozabite na naše ime. Pokličite nas po telefonu.

SOUTH—WEST LAUNDRY CO.

Wet and Dry Wash

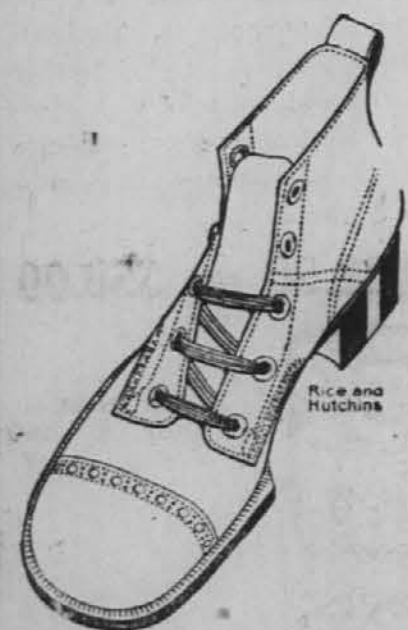
JOHN ČERNOVICH, lastnik.

255 W. 31st Street,

CHICAGO, ILL.

Telephone: Yards 5893.

SOUTH CHICAGO

Slovencem v So. Chicagu in okolici naznanjam, da sem prejel veliko zalogo najboljših, trpežnih čevljev za moše in fante, dekleta in žene, kakor tudi za dečke in deklice. Zlasti za šolarje dobite pri meni močne trpežne čevlje. Pri meni dobite čevlje vsake vrste, v vseh velikostih po zmernih in nizkih cenah.

Dobro blago za zmerno ceno je moje geslo! Slavnemu občinstvu se toplo priporočam za obilen obisk!

"SVOJI K SVOJIM!"

Anton Bakše

SLOVENSKA TRGOVINA S ČREVLJI.

9534 — Ewing avenue.